

Briuselis, 2012 09 26
COM(2012) 537 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Kultūros ir kūrybos sektorių rėmimas siekiant ES ekonomikos augimo ir darbo vietų
kūrimo**

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Kultūros ir kūrybos sektorių rėmimas siekiant ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo

1. NEIŠNAUDOTI IŠTEKLIAI STRATEGIJAI „EUROPA 2020“ ĮGYVENDINTI

Kultūra, kuri yra svarbi mūsų socialinio modelio dalis, formuoja mūsų tapatybę, siekius ir santykius su kitais ir su pasauliu. Ji taip pat daro poveikį vietovei, kurioje gyvename, ir mūsų gyvenimui. Paveldas, vizualieji ir scenos menai, kinas, muzika, leidyba, moda ir dizainas – visa tai yra akivaizdi mūsų kasdienio gyvenimo dalis, tačiau potencialus kultūros ir kūrybos sektorių indėlis į socialinį ir ekonominį ES vystymąsi kol kas nėra visapusiškai pripažįstamas. Be to, nemenkų iššūkių kelia globalizacija ir perėjimas prie skaitmeninių technologijų. Vis dėlto kol kas nesiimta veiksmų, būtinų, kad šie sektoriai galėtų visiškai išnaudoti savo potencialą ir Europos ilgalaikį meistriškumą ir todėl būtų geriau vertinami, taigi įgytų santykinį pranašumą pasaulio mastu. Komisijos siūloma strategija siekiama dar labiau išlaisvinti šių ES sektorių potencialą, kad būtų prisidedama prie ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo.

Sparčiai augantys sektoriai

ES kultūros ir kūrybos sektorių ekonominė vertė akivaizdi: juose sukuriami 3,3 proc. BVP ir dirba 6,7 mln. (arba 3 proc.) darbuotojų².

Skaičiai ne mažiau svarbūs kalbant apie madą³ ir prabangos prekių pramonę⁴ – sritis, kurios iš esmės grindžiamos kultūros ir kūrybos sektorių indėliu. Šiose dviejose pramonės šakose sukuriami po 3 proc. ES BVP ir dirba atitinkamai 5 ir 1 mln. žmonių. Manoma, kad 2020 m. prabangos prekių pramonėje dirbs 2 mln. žmonių⁵.

2008–2011 m. užimtumas kultūros ir kūrybos sektoriuose krizei buvo kur kas atsparesnis nei kituose ES ekonomikos sektoriuose⁶, tačiau įvairūs pasektoriai augo nevienodai. Tokią tendenciją reikėtų vertinti itin palankiai dar ir dėl to, kad kai kuriuose iš šių pasektorių dirba daugiau jaunimo nei kituose ekonomikos sektoriuose.

¹ Kultūros ir kūrybos sektoriams visų pirma priklauso architektūra, archyvai ir bibliotekos, dailieji amatai, audiovizualiniai kūriniai (įskaitant filmus, televiziją, vaizdo žaidimus ir daugialypę terpę), kultūros paveldas, dizainas (įskaitant madą), festivaliai, muzika, scenos ir vaizduojamieji menai, leidyba ir radijas.

² 2010 m. Europos konkurencingumo ataskaitos duomenimis. Pagal kitus šaltinius šiuose sektoriuose sukuriami 4,5 proc. BVP ir dirba 8,5 mln. žmonių (*TERA Consultants*, 2010 m.).

³ Įskaitant dizainą, mados reikmenų ir prekių gamybą bei jų sklaidą.

⁴ Visų pirma tai prabangioji moda, juvelyriniai dirbiniai ir laikrodžiai, aksesuarai, odos gaminiai, kvepalai ir kosmetika, baldai ir namų ūkio prietaisai, automobiliai, laivai, taip pat gastronomija, viešbučiai, laisvalaikio prekės.

⁵ ES mados pramonės konkurencingumas (*Competitiveness of the EU fashion industries*), *Idea Consult*, 2012 m.; Kultūros ir kūrybos pramonės indėlis į Europos ekonomiką (*The value of the cultural and creative industries to the European economy*), *Frontier Economics*, 2012 m.

⁶ Šaltinis: Eurostatas (ES darbo jėgos tyrimas).

Kai kuriais atvejais įspūdingų rezultatų davė vietos ir regioninio lygmens strateginės investicijos. Visų pirma didelės ekonominės naudos teikia festivaliai ir Europos kultūros sostinių iniciatyva – būta atvejų, kai kiekvienas investuotas euras atsipirko daugiau nei dešimteriopai.

Inovacijų katalizatoriai

Kultūros ir kūrybos sektoriai – tarsi meno, verslo ir technologijų kryžkelė. Taigi jie užima strategiškai puikią poziciją ir gali teikti naudos kitiems pramonės sektoriams. Šie sektoriai daro poveikį IRT taikomosioms programoms ir formuoja naujoviškos buitinės elektronikos ir telekomunikacijų prietaisų paklausą. Kultūra ir kūrybiškumas taip pat daro tiesioginį poveikį tokiems sektoriams kaip turizmas ir yra neatsiejama mados ir prabangos prekių pramonės, kurioje kultūros ir kūrybiškumo svarba nuolat didėja, vertės grandinės dalis⁷.

Šie sektoriai daro poveikį inovacijoms kituose pramonės sektoriuose. Kaip pabrėžta iniciatyvoje „Inovacijų sąjunga“⁸, inovacijas vis labiau skatina netechnologiniai veiksniai, kaip antai kūrybiškumas, dizainas ir naujoviški organizaciniai procesai ar verslo modeliai. Inovacijos iš esmės priklauso nuo kūrybiškos aplinkos, kurioje lemiamą vaidmenį atlieka skirtingų sektorių ir dalyvių partnerystės kokybė ir įvairovė. Vienas iš pavyzdžių – vis aktyvesnis dizaino naudojimas gamybos pramonėje, didinantis produktų, paslaugų, procesų ir rinkos struktūrų vertę. Į kūrybinę veiklą dukart daugiau nei vidutiniškai investuojančios įmonės turi 25 proc. didesnę tikimybę sukurti novatoriškų produktų⁹.

Kultūra ir kūryba taip pat gali paskatinti spręsti svarbius socialinių inovacijų ir visuomenei aktualiausius, pavyzdžiui, klimato kaitos, tvaraus vystymosi, demografinių pokyčių ar kultūrų įvairovės, klausimus¹⁰. Pavyzdžiui, kultūros ir kūrybos sektorių partnerystė su švietimo ir profesinio mokymo sektoriais gali padėti ugdyti su kūrybiškumu ir verslumu susijusius įgūdžius, mokyti kritiškai mąstyti, rizikuoti ir aktyviai dalyvauti, t. y. to, ko reikia ES konkurencingumui žinių visuomenėje didinti.

Svarbiausias pasaulinės konkurencijos ir švelniosios galios elementas

Tarptautiniai Europos partneriai į savo kultūros ir kūrybos sektorius jau investuoja nemenkas sumas. JAV, siekdama tiek paremti šiuos ekonomiškai svarbius sektorius, tiek padėti jiems įsitvirtinti pasaulyje, į šias ekonomikos šakas investuoja jau kelis dešimtmečius. Kitos šalys, pavyzdžiui, Kinija, Pietų Korėja ar Indija, taip pat investuoja dideles sumas, kad išlaisvintų jų ekonominį potencialą ir švelniąją galią. Jos pasauliniu mastu konkuruoja kūrybinių sugebėjimų srityje. Pavyzdžiui, Kinijoje valstybės investicijos į kultūrą nuo 2007 m. kasmet augo 23 proc., o iki 2015 m. ketinama pasiekti, kad šiuose sektoriuose sukuriama BVP išaugtų nuo 2,5 proc. iki 5–6 proc.¹¹.

Europos mados ir prabangos prekių pramonė vis labiau prisideda prie ES eksporto¹² ir Europos meistriškumo rėmimo pasaulyje, tačiau kitų pasekmių, kaip antai kino ar muzikos, potencialas užsienyje kol kas nėra strategiškai išnaudojamas. Dabartinis uždavinys – didinti

⁷ Pavyzdžiui, vadinamoji sparčioji moda reiškia, kad per metus pristatomos kelios naujos kolekcijos.

⁸ COM(2010) 546.

⁹ Inovacijų kūrimas. Ar kūrybiška pramonė padeda kurti inovacijas? (*Creating Innovation: Do the creative industries support innovation in the wider economy?*), NESTA, 2008 m.

¹⁰ Kultūra kaip ekonominių ir socialinių inovacijų veiksnys (*Culture as a factor of economic and social innovation*), Sostenuoto, 2012 m. Kultūros poveikio kūrybiškumui tyrimas (*Study on the impact of culture on creativity*), KEA European Affairs, 2009 m.

¹¹ Kinijos dvyliktasis penkmečio planas (2011–2015 m.).

¹² Pavyzdžiui, 62 proc. visų Europos prabangių prekių ženklų gaminių parduodama ne Europoje, o jų eksporto vertė – 260 mlrd. EUR (t. y. maždaug 10 proc. viso Europos eksporto).

ES ekonomikai naudos duodantį eksportą ir stiprinti dinamišką patrauklios ir kūrybiškos, kitų pasaulio šalių kultūrai ir talentams atviros Europos įvaizdį.

2. IŠŠŪKIUS PAVERSTI NAUJOMIS EKONOMIKOS AUGIMO IR DARBO VIETŲ KŪRIMO GALIMYBĖMIS

Kultūros ir kūrybos sektoriai veikia aplinkoje, kuri *dėl perėjimo prie skaitmeninių technologijų ir globalizacijos sparčiai kinta*, dėl to rinkoje atsiranda naujų dalyvių, labai didelės struktūros veikia drauge su mikroįmonėmis, palaipsniui keičiasi vertės grandinės ir kinta vartotojų elgsena ir lūkesčiai. Dėl tokių pokyčių atsiranda ne tik galimybių sumažinti gamybos išlaidas ar surasti naujų sklaidos kanalų, bet ir reikmė imtis skirtingų lygmenų veiksmų.

Tokiomis aplinkybėmis menkos *galimybės gauti finansavimą* yra didelė problema. Bankų sektorius neturi reikiamos kompetencijos, kad galėtų tinkamai išanalizuoti šių sektorių įmonių verslo modelius ir įvertinti nematerialųjį turtą. Dėl finansų ir ekonomikos krizės padėtis darosi dar kritiškesnė, nes norint prisitaikyti būtinos investicijos.

Šiems sektoriams taip pat būdinga didelė rinkos *fragmentacija dėl kultūrų ir kalbų įvairovės*. Kultūrų įvairovė yra akivaizdus Europos turtas, tačiau drauge ji lemia neoptimalią tarptautinę kūrinių sklaidą, nepakankamą šios srities veiklos vykdytojų judumą Sąjungoje ir už jos ribų, netolygų geografinį pasiskirstymą ir – galiausiai – menkesnes vartotojų pasirinkimo galimybes.

Skirtingų sektorių (pavyzdžiui, vaizdo žaidimų, filmų ir muzikos) ir kitų pramonės šakų (kaip antai mados, prabangos prekių pramonės ar turizmo) *paribiuose vyksta galinga dinamika*. Tačiau sektorių veikla ir politika dažnai organizuojamos sektoriniu pagrindu, o tai riboja sinergijos galimybes ir naujų sprendimų bei įmonių atsiradimą.

Šie iššūkiai skirtingus sektorius veikia nevienodai, tačiau visi jie reikalauja išsamaus strateginio atsako ir visų dalyvių – pradedant vietos ir baigiant ES lygmeniu – dalyvavimo.

3. DAUGIASLUOKSNĖS STRATEGIJOS REIKMĖ IR VALSTYBIŲ NARIŲ VAIDMUO

Holistinis požiūris į integruotas strategijas

Nors nacionalinės ir regioninės aplinkybės gerokai skiriasi, sėkmingų strategijų plėtotė, kuri galėtų padėti paversti pirmiau minėtus iššūkius naujomis ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo galimybėmis, vyksta pagal tokį patį loginį modelį¹³.

Paprastai sėkmingos kultūros ir kūrybos sektorių strategijos grindžiamos visapusišku atitinkamos teritorijos kultūrinių ir kūrybinių išteklių nustatymu ir sutelkimu. Sėkmingos strategijos – tai holistinės strategijos, pagal kurias raginama užmegzti įvairių sričių (kultūros, pramonės, ekonomikos, švietimo, turizmo, teritorinio planavimo ir kt.) partnerystę ir pritraukti visas svarbias viešojo ir privačiojo sektoriaus suinteresuotąsias šalis, kad būtų užtikrinta bendra atsakomybė. Be to, šios strategijos turi būti grindžiamos moksliniais tyrimais, kad būtų užtikrintas veiksmingumas, našumas ir tvarumas. Šiose strategijose kiekviena reikmė – pradedant gebėjimų ugdymu ir finansavimo galimybėmis ir baigiant prieiga prie pasaulinių rinkų – analizuojama atskirai ir sprendžiama, ar ją galima patenkinti

¹³ Žr. <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/120505-cci-policy-handbook.pdf>.

bendromis politinėmis priemonėmis ar reikia specialiai pritaikytų priemonių. Tai pasakytina apie visus valdymo lygmenis – vietos, regioninį, nacionalinį, Europos.

Pastaraisiais metais kai kurios valstybės narės, regionai ir miestai (pavyzdžiui, JK, Estija, Valonija, Apulija, Barselona, Amsterdamas ir kiti) labai sėkmingai išnaudojo išskirtinį kultūros ir kūrybos sektorių potencialą skatindami socialinį ir ekonominį vystymąsi ir palaipsniui parengė *ad hoc* strategijas. Kitos valstybės narės, regionai ir miestai dar tik pradeda tą daryti. Jau parengtose strategijose šių sektorių stiprinimui paprastai skiriama daugiau dėmesio nei partnerystės ir naudos kitiems sektoriams skatinimui.

Pagrindinės politinės varomosios jėgos

Norint įveikti nustatytus didžiuosius iššūkius, reikia dėti bendras pastangas, visų pirma toliau nurodytose srityse.

Kintančių gebėjimų reikmių tenkinimas

Reikia užmegzti tvirtesnę kultūros ir kūrybos sektorių, socialinių partnerių, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų partnerystę tiek pirminio mokymo, tiek tolesnio profesinio tobulėjimo lygmeniu. Taip sektoriai turėtų būti aprūpinami reikiama ir pakankama gebėjimais, kad sparčiai kintančioje aplinkoje būtų galima plėtoti kūrybišką verslumą. Be to, kai kuriuose sektoriuose susiduriama su techninių įgūdžių ir tradicinių amatų gebėjimų turinčių darbuotojų stoka, nes jaunimui šios sritys darosi vis mažiau patrauklios.

Kūrybinių gebėjimų turi būti įgyjama nuo mažens, kad būtų sukurtas nuolatinio kūrybiškų talentų ugdymo pagrindas ir skatinama įvairesnio ir įmantresnio kūrybos turinio ir produktų paklausa. Žvelgiant iš mokymosi visą gyvenimą perspektyvos, kūrybiniai įgūdžiai ir gebėjimai gali padėti prisitaikyti prie kintančių darbo rinkos reikalavimų.

Partnerystė su švietimo sektoriumi taip pat gali padėti stimuliuoti mokymosi aplinką, kad besimokantieji asmenims, ypač tiems, kuriems mokytis sunku, būtų lengviau įgyti pagrindinių gebėjimų ir kompetencijų, kurių prireiks profesiniame gyvenime, taigi, taip didinamos jų galimybės įsidarbinti. Vietos lygmens kūrybinėmis ir kultūrinėmis iniciatyvomis gali būti prisidedama prie atskirtį patiriančių bendruomenių integracijos, o skurdžiuose rajonuose gyvenantiems žmonėms suteikiama galimybių.

Galimybių gauti finansavimą didinimas

Kultūros ir kūrybos sektorių įmonių mažumas, netikrumas dėl jų produktų paklausos, verslo planų sudėtingumas, materialiojo turto stoka – tai kliūtys, trukdančios gauti išorės finansavimą. Finansavimo alternatyvomis – nuosavo kapitalo finansavimu, „verslo angelų“ investicijomis, rizikos kapitalu ir garantijomis – kol kas naudojama labai menkai. Taip pat yra neoficialių duomenų apie eksporto operacijų finansavimo rinkos spragas.

Todėl finansų institucijos turėtų būti geriau informuotos apie šių sektorių ekonominį potencialą ir gerinti savo gebėjimus vertinti įmones pagal jų nematerialųjį turtą. Drauge reikėtų padėti šių sektorių verslininkams geriau suprasti verslo planavimo ir lėšų skirstymo reikalavimus, kad jie galėtų finansuoti savo veiklą ir augimą.

Rinkos plėtra: nauja partnerystė ir verslo modeliai

Kultūros ir meno institucijos ir tarnybos turi gerinti savo auditorijos formavimo gebėjimus, naudotis naujomis galimybėmis (ypač tarpvalstybinio masto) ir reaguoti į auditorijos elgsenos

ir lūkesčių pokyčius. Atsiranda naujų paslaugų, kurios teikiamos naudojantis IRT ir internetu, taigi drauge atsiranda galimybių geriau tenkinti vartotojų reikmę turėti prieigą prie įvairaus turinio ir produktų ir aktyviau dalyvauti kūrybos procese. Šie nauji metodai ir paslaugos turėtų generuoti naujus pajamų šaltus.

Siekiant skatinti skaitmeninio turinio kūrimą, gamybą ir platinimą naudojant įvairiausias platformas, kultūros ir kūrybos sektoriai turi užmegzti strateginę ir sąžiningą partnerystę su kitais sektoriais, kuri galėtų padėti plėtoti novatoriškus verslo modelius, pagal kuriuos turinį būtų galima pasiekti įvairiais būdais, drauge užtikrinant teisių turėtojo pajamų ir plačiosios visuomenės prieigos prie turinio ir žinių pusiausvyrą, taip skatinant kultūrinį ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų visapusiškai išnaudoti Europos bibliotekų, muziejų ir archyvų skaitmeninės platformos „Europeana“¹⁴ potencialą ir laikyti ją pagrindu plėtojant naujovišką taikomųjų programų ir skaitmeninių produktų, susijusių su turizmu, švietimu, kūryba ir kultūra, aplinką.

Tarptautinės sklaidos plėtra

Reikia pažangios internacionalizavimo ir eksporto rėmimo politikos, kad daugeliui mažų organizacijų ir įmonių būtų suteikta galimybė veikti pasaulinėje aplinkoje ir pasiekti kitų pasaulio šalių auditoriją ir rinkas. Būtina nustatyti veiksmingiausias rėmimo galimybes, palengvinti patekimą į užsienio rinkas, stiprinti dialogą reguliavimo klausimais ir įvertinti galimas rizikos pasidalijimo priemones. Reikėtų toliau analizuoti galimybes sutelkti išteklius ir užtikrinti aktyvesnį įvairių ES dalyvių bendradarbiavimą, kad Europos kultūros ir kūrybos sektorių įtaka pasaulyje būtų apčiuopiamesnė ir būtų sukurtas patrauklus Europos įvaizdis, siejantis mūsų meistriskumą paveldo srityje ir dinamišką modernų kūrybiškumą.

Tarpsektorinės sklaidos stiprinimas

Kultūros ir kūrybos sektoriams reikia daugialypės aplinkos, kurioje būtų galima susitikti su kitų pramonės sektorių įmonėmis. Bet kokia viešojo intervencija, kuria siekiama puoselėti tokią aplinką, reikalauja tarpsektorinės sklaidos. Drauge reikia kurti ir išbandyti geresnes verslo rėmimo priemones ir politiką, kuriomis būtų sudarytos geresnės tarpsektorinių sąsajų ir teigiamo poveikio sąlygos. Tai reiškia, kad reikia skatinti pačių sektorių pokyčius, drauge perduodant naujus įgūdžius ir gebėjimus kitiems pramonės sektoriams ir atvirksčiai.

Taip pat reikia paskatinti aktyvesnį įvairių politikos sričių – visų pirma ekonomikos reikalų, pramonės, švietimo, turizmo, inovacijų, miestų ir regioninės plėtros ir teritorinio planavimo – dalyvių bendradarbiavimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, valstybės narės visais teritoriniais lygmenimis ir, prireikus, įtraukdamos atitinkamas viešojo ir privačiojo sektoriaus suinteresuotąsias šalis raginamos:

- visapusiškai įvertinti KKS¹⁵ potencialą skatinant pažangų, tvarų ir integracinį augimą ir toliau integruoti šiuos sektorius rengiant įvairių lygmenų vystymosi strategijas, visų pirma atsižvelgiant į pažangiosios specializacijos strategijas¹⁶;
- stiprinti KKS tarpusavio bendradarbiavimą ir bendradarbiavimą su kitais (pavyzdžiui, IRT, turizmo ir pan.) sektoriais, be kita ko, įgyvendinant bendras iniciatyvas, kuriomis padedama

¹⁴ www.europeana.eu.

¹⁵ KKS – kultūros ir kūrybos sektoriai.

¹⁶ Žr. 10 puslapį.

suprasti vieniems kitus ir prisidedama prie atviresnės, novatoriškesnės ir verslesnės ekonomikos;

- skatinti ir sudaryti geresnes sąlygas kurti KKS viešojo ir privačiojo sektoriaus suinteresuotųjų šalių platformas, tinklus ir grupes;

- remti struktūrinę KKS, socialinių partnerių ir visų tipų švietimo ir mokymo paslaugų, įskaitant pameistrystės programas, teikėjų partnerystę;

- remti neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimą KKS aktualiose srityse;

- gerinti finansinių institucijų pasirengimą investuoti ir KKS pasirengimą pasinaudoti investicijomis bei parengti specialias finansų inžinerijos priemones, visų pirma garantijų sistemas, be kita ko, naudojantis būsima programa „Kūrybiška Europa“ ir sanglaudos politikos fondais;

- padėti KKS analizuoti ir išbandyti naujas auditorijos formavimo strategijas ir verslo modelius, kurie yra svarbūs pereinant prie skaitmeninių technologijų;

- remti kultūros turinio skaitmeninimą ir interneto platformų plėtotę laikantis atitinkamų ES valstybės pagalbos taisyklių;

- skatinti KKS ieškoti galimybių patekti į tarptautines rinkas ir įsitvirtinti jose, be kita ko, plėtojant tarptautinę partnerystę ir bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis.

4. ES LYGMENS VEIKSMŲ PAPILDOMA NAUDA

ES gali atlikti svarbų vaidmenį formuojant tinkamą aplinką ir remiant šią prisitaikymo darbotvarkę.

Tinkamos reguliavimo aplinkos rėmimas

Igyvendindama „*Smulkiojo verslo aktą Europai*“, ES yra parengusi MVĮ politikos pagrindą ES ir valstybėms narėms, kuriuo siekiama keisti požiūrį į verslumą¹⁷. Tai ypač aktualu kultūros ir kūrybos sektoriams, kuriuose veikia daugiausia mažos ir labai mažos įmonės.

Nemažai dėmesio skiriama reikmei daryti pažangą siekiant visapusiškai integruotos skaitmeninės Europos bendrosios rinkos, todėl komunikate „*Intelektinės nuosavybės teisių bendroji rinka*“¹⁸ nustatytos preliminarios iniciatyvos, kuriomis siekiama sukurti ES INT sistemą, kurioje atlyginama už kūrybines pastangas ir sudaromos palankios sąlygos vykdyti tarpvalstybinę veiklą vidaus rinkoje. Įgyvendindama šias iniciatyvas Komisija pasiūlė teisės aktus dėl nenustatytų autorių teisių kūrinių¹⁹ ir dėl kolektyvinių teisių valdymo²⁰. Priėmus Žaliąją knygą dėl garso ir vaizdo kūrinių platinimo internetu ES²¹ toliau dirbama audiovizualinio sektoriaus vertinimo srityje. Komisija remia tarpininkavimo procesą suinteresuotosioms šalims bendraujant klausimais, susijusiais su mokesčiais už kopijavimą

¹⁷ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/>.

¹⁸ COM(2011) 287.

¹⁹ COM(2011) 289.

²⁰ COM(2012) 372.

²¹ COM(2011) 427.

asmeniniam naudojimui. Taip pat numatyta pagerinti nematerialiojo turto vertinimą. Tai lemiamos svarbos veiksnys užtikrinant prieigą prie privačiojo finansavimo.

Tiems kultūros ir kūrybos sektorių pasektoriams, kuriems svarbūs prekės ženklai ir klientų lojalumas, itin svarbus prekės ženklų sistemos modernizavimas ir adaptavimas. ES intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centro duomenimis, reikia geriau analizuoti patikimus intelektinės nuosavybės teisių vertės ir pažeidimų duomenis, dalytis gerąja patirtimi ir skleisti informaciją, kad su klastojimu ir piratavimu būtų kovojama veiksmingai ir rezultatyviai. Tokiomis aplinkybėmis Komisija skatina intelektinės nuosavybės teisių turėtojų ir interneto platformų bendradarbiavimą ir įgyvendina ***Susitarimo memorandumą dėl suklastotų prekių pardavimo internetu***, kuriuo visos Europos lygmeniu siekiama sumažinti padirbtų kultūros prekių pasiūlą internete²².

Vadovaujantis „Europos skaitmenine darbotvarke“²³, pagal kurią siekiama šalinti Europos interneto rinkų plėtotės kliūtis, tam tikros ***viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo*** iniciatyvos gali padėti geriau išnaudoti kultūros turtus ir pagerinti prieigą prie jų.

Vienas iš ***Komunikato dėl PVM ateities***²⁴ prioritetinių veiksmų – dabartinės PVM tarifų struktūros peržiūra. Vadovaujantis tos peržiūros principais, panašioms prekėms ir paslaugoms turėtų būti taikomi tokie patys PVM tarifai, be to, reikėtų atsižvelgti į technologijų pažangą, kad internetinės ir fizinės aplinkos konvergencijos uždavinys būtų tinkamai sprendžiamas.

Siekdama plėtoti veiksmingą skaitmeninę rinką, kurioje būtų siūloma naujų galimybių ir kultūros bei kūrybos sektoriams, Komisija toliau įgyvendins iniciatyvas, pristatytas veiksmų plane dėl bendrosios skaitmeninės elektroninės prekybos ir internetu teikiamų paslaugų rinkos²⁵, įskaitant iniciatyvą dėl pranešimo ir veiksmų procedūrų bei iniciatyvą dėl tinklo neutralumo.

Valstybės pagalbos modernizavimo dokumentuose²⁶ svarstoma galimybė pagalbą gaunančias kultūros sektoriaus įmones atleisti nuo prievolės teikti pranešimą. Be to, peržiūrint ***Bendrijos valstybės pagalbos*** moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui ***sistemą*** bus svarstomas inovacijų, įskaitant netechnologines, rėmimas.

Dalijimosi gerąja patirtimi ir tarpusavio mokymosi skatinimas

ES lygmens iniciatyvomis galima paspartinti prisitaikymo tempą, paskatinti dalijimąsi gerąja patirtimi, pagerinti kultūros ir kūrybos sektorių tinklų veiklą. 2007 m. priėmus Europos kultūros darbotvarę²⁷ nacionalinės institucijos pradėjo bendradarbiauti šioje srityje. Buvo suburta ekspertų grupė, kuriai pavesta aptarti ir patvirtinti nacionalinę ir regioninę gerąją patirtį ir pasiūlyti bendradarbiavimo iniciatyvų. Grupė paskelbė Strateginio ES sanglaudos politikos fondų lėšų panaudojimo vadovą, kuriuo siekta išnaudoti kultūros potencialą vietos, regionų ir šalies vystymuisi paskatinti, visų pirma prisidedant prie pažangiosios specializacijos strategijų²⁸. Dabar ši grupė sutelks dėmesį į internacionalizaciją ir eksporto strategijas. Dar vienas pavyzdys – Europos kūrybos sektoriaus aljanso²⁹ parengta dalijimosi

²² http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/stakeholders/index_en.htm#maincontentSec2.

²³ COM(2010) 245.

²⁴ COM(2011) 851.

²⁵ COM(2011) 942.

²⁶ COM(2012) 209.

²⁷ COM(2007) 242.

²⁸ http://ec.europa.eu/culture/news/cci_en.htm.

²⁹ <https://www.howtogrow.eu/ecia/>.

žiniomis platforma, kuria skatinami mainai ir bendradarbiavimas siekiant geriau paremti verslą ir užtikrinti prieigą prie finansavimo, kokybišką grupių veiklą ir bendradarbiavimą.

Komisija taip pat ketina paremti miestų administracijų tarpusavio mokymosi veiklą, kad vietos lygmens politikai galėtų pasidalyti patirtimi, susijusia su kultūros poveikiu socialiniam ir ekonominiam miestų pagyvinimui, ir palyginti ją.

2020 m. link: specialios ir bendro pobūdžio finansinės paramos sutelkimas

Pagal naująją 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą Komisijos siūlomomis programomis ir priemonėmis, visų pirma programa „Kūrybiška Europa“³⁰, programa „Erasmus visiems“³¹, sanglaudos politikos fondais³², programa „Horizontas 2020“³³, Įmonių konkurencingumo ir MVĮ programa COSME³⁴ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonė³⁵, gali būti labai prisidedama prie tolesnės kultūros ir kūrybos sektorių plėtotės ir didinamas jų indėlis į darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą.

Programa „**Kūrybiška Europa**“ siekiama skatinti Europos kultūrų ir kalbų įvairovę bei didinti kultūros ir kūrybos sektorių konkurencingumą. Ją įgyvendinant bus:

- remiama tarpvalstybinė tinklų veikla, partnerystė, tarpusavio mokymosi veikla, kad būtų didinamos sektorių galimybės veikti užsienyje ir padedama įveikti tokius iššūkius, kaip perėjimas prie skaitmeninių technologijų, globalizacija ir Europos rinkų fragmentacija;

- nustatyta speciali **finansinė priemonė**, pagal kurią bus teikiamos garantijos, kad mažoms įmonėms ir organizacijoms būtų lengviau gauti banko paskolą. Šia į būsimą MVĮ skolų finansinę priemonę įtraukta priemonė drauge su programa „Horizontas 2020“ ir COSME bus siekiama finansų sektoriui daryti sisteminių poveikį, kad būtų gerinami finansinių institucijų gebėjimai vertinti kultūros ir kūrybos sektorių parengtus projektus, tarptautiniu lygmeniu sutelkiama kompetencija ir remiamos iniciatyvos, kuriomis stiprinamas sektorių pasirengimas priimti investicijas;

- remiama pajėgumų didinimo veikla, kuria siekiama formuoti auditoriją ir išbandyti verslo modelius;

- remiamos priemonės, kuriomis sektoriams būtų padedama veikti tarptautiniu lygmeniu.

Pagal programą „**Erasmus visiems**“ bus remiamos investicijos į švietimą ir mokymą, skatinant judumą mokymosi tikslais, partnerystę inovacijų srityje ir politikos rėmimą. Siekiant skatinti bendradarbiavimą inovacijų srityje, pagal programą bus remiama aukštojo mokslo institucijų ir įmonių didelio masto partnerystė (žinių sąjungos) bei profesinių mokyklų ir įmonių partnerystė (sektoriaus įgūdžių sąjungos). Taip suteikiama svarbių galimybių užmegzti kultūros ir kūrybos sektorių bei švietimo ir mokymo sektorių partnerystę.

Remiantis jau dabar teikiamomis įvairiomis galimybėmis³⁶, bus siekiama naudoti **sanglaudos politikos fondų** lėšas investicijoms į kultūros ir kūrybos sektorius, kad būtų maksimaliai

³⁰ COM(2011) 785.

³¹ COM(2011) 788.

³² http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm.

³³ COM(2011) 809.

³⁴ COM(2011) 834.

³⁵ COM(2011) 665.

³⁶ Kultūros indėlio į vietos ir regioninį vystymąsi tyrimas (*Study on the contribution of culture to local and regional development*), 2010 m.

padidintas kultūros indėlis į vietos ir regionų vystymąsi, miestų atnaujinimą, kaimo plėtrą, įsidarbinimo galimybes ir socialinę įtrauktį. Tai galėtų būti investicijos į mokslinius tyrimus, inovacijas, MVĮ konkurencingumą, kultūros ir kūrybos sektorių verslumą, kultūros paveldo ir kraštovaizdžio apsaugą ir puoselėjimą³⁷. Be to, **Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai** lėšomis bus toliau remiamas kaimo kultūros paveldo gerinimas ir galimybių kaimo vietovėse naudotis kultūros paslaugomis didinimas, nes bus investuojama į kultūros ir kūrybos sektorių įmones ir padedama joms mokytis, drauge skatinant jų tinklų ir grupių formavimąsi, visų pirma per iniciatyvą LEADER³⁸.

Tokiomis aplinkybėmis bus toliau skatinama naudotis specialiomis finansų inžinerijos priemonėmis, įskaitant susijusias su kultūros ir kūrybos sektoriais. Planuodama, kaip reikės toliau įgyvendinti sanglaudos politiką, Komisija šiuose sektoriuose ketina plėtoti pažangiosios specializacijos strategijas, kuriomis skatinamas vietos ir regionų vystymasis³⁹. Todėl reikia vietos ir regioninio lygmens strategijas labiau susieti su nacionalinio lygmens strategijomis. Daugiausiai dėmesio dabar reikėtų skirti sektorių potencialo įgyvendinti regioninio vystymosi strategijas vertinimui kad būtų pasirengta partnerystės sutarčių ir veiklos arba kaimo plėtros programų sudarymui, atsižvelgiant į dinamiškas tradicinio kultūrinio turto, kūrybiškų įmonių plėtotės ir socialinių bei aplinkosaugos problemų sprendimo sąsajas ir skatinant geresnę investicijų į infrastruktūrą ir žmogiškąjį kapitalą pusiausvyrą⁴⁰.

Iniciatyva **COSME** siekiama padidinti ES įmonių, įskaitant MVĮ, konkurencingumą ir tvarumą bei skatinti verslumo kultūrą. Komisija siūlo veiksmus, kuriais skatinama pasaulinio lygio įmonių grupių ir tinklų plėtotė bei spartinamas konkurencingų pramonės sektorių, grindžiamų kultūros ir kūrybos sektoriais itin svarbia tarpsektorine veikla, atsiradimas. Siūlomais konkrečiais veiksmais siekiama paskatinti diegti naujus verslo modelius ir komerciniais tikslais įgyvendinti kūrybiškas idėjas, kad būtų kuriamos individualiam vartotojui pritaikytos ir jo reikmes tenkinančios prekės ir paslaugos. Komisija taip pat siūlo plėtoti veiklą, kuria susiejami ir ugdomi dizaino, kūrybiškumo, gamybos įgūdžiai ir gebėjimai.

Įgyvendindama programą „**Horizontas 2020**“, ES remia mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą bei skatina labiau išlaisvinti inovacijų, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros politikos pramoninį potencialą. Ja siekiama didinti įvairių naujų pramonės šakų ir sektorių, kurie yra itin svarbūs kultūros ir kūrybos sektoriais, konkurencingumą. Bus remiama su šiais sektoriais susijusių technologijų plėtotė, pavyzdžiui, bus kuriamos novatoriškos technologijos, susijusios su kūrybos turiniu ir novatoriška kūrybos pramonės medžiaga. Įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ taip pat bus siekiama naujoviškų formų inovacijų, pavyzdžiui, socialinių inovacijų ir kūrybiškumo, kad Europoje ir bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais sustiprėtų teigiama tarpkultūrinė dinamika.

Europos infrastruktūros tinklų priemonė siekiama palaikyti Europos transporto, energijos ir skaitmeninius tinklus. Pagal ją bus teikiamas tvarus Europos skaitmeninės bibliotekos „Europeana“ finansavimas ir remiama susijusi veikla, pavyzdžiui, dalijimosi informacija apie teises ir licencijas mechanizmai ar skaitmeninio ir skaitmeninio kultūrinio paveldo išsaugojimo kompetencijos centrai.

Tarptautinių lygmeniu gali būti plėtojamas ES ir trečiųjų šalių nacionalinio ir regioninio lygmens dialogas, kuriuo būtų stiprinamas pasitikėjimas ir suteikiama galimybių dalyvauti

³⁷ Tarnybų darbinis dokumentas (2012) 61, II dalis.

³⁸ http://enrd.ec.europa.eu/leader/en/leader_en.cfm.

³⁹ http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=a39fd20b-9fbc-402b-be8c-b51d03450946&groupId=10157.

⁴⁰ Ten pat.

visiems, įskaitant kultūros ir kūrybos sektorius, naudingoje partnerystėje⁴¹. Bendradarbiavimo procese kultūra bus pagrindinė socialinio ir ekonominio vystymosi ir žmogaus teisių, demokratijos, pilietinės visuomenės ir kitų gero valdymo elementų varomoji jėga⁴².

Komisija:

- toliau gerins ES reguliavimo aplinką, kurioje veikia KKS;
- derės su Europos Parlamentu ir Taryba dėl 2014–2020 m. ES finansavimo priemonių pasiūlymų ir pasirengs jų įgyvendinimui;
- remis visos ES dalijimąsi gerąja patirtimi.

Trumpalaikiai ES lygmens veiksmai, kuriais remiamos pagrindinės politinės varomosios jėgos

Trumpuoju laikotarpiu valstybių narių pastangas visais teritoriniais lygmenimis papildys įvairios ES iniciatyvos, kuriomis remiamas naujos kūrybiškos aplinkos skirtinguose sektoriuose ir vertės grandinės etapuose formavimas.

- Kintančių gebėjimų reikmių tenkinimas

Tiek aukštojo mokslo institucijos, tiek įmonės šiuo metu išbando žinių sąjungas – partnerystę, kuria skatinamos inovacijos. 2013 m. savo darbo ataskaitą pateiks žinių kaupimo ir mokymosi tikslais suburta Kino ir kitų pramonės sektorių sąjunga⁴³.

ES finansuoja pirmąjį Europos audiovizualiniam ir gyvų pasirodymų sektoriams svarbių įgūdžių tarybos⁴⁴ veiklos etapą bei Europos tekstilės, aprangos ir odos sektoriams svarbių įgūdžių tarybos⁴⁵ veiklą, kuria siekiama nustatyti gebėjimų reikmes.

Iki 2013 m. pabaigos valstybių narių ekspertų grupė, suburta įgyvendinant Europos kultūros darbotvarkę, parengs ataskaitą, kurioje aptars mokyklų ir kultūros bei kūrybos sektoriaus įmonių ir organizacijų kūrybinės partnerystės skatinimo galimybes.

- Galimybių gauti finansavimą didinimas

Plėtodama Europos kūrybos pramonės aljanso veiklą, ES iki 2014 m. finansuoja dvi partnerystes (FAME ir C-I Factor), kurių tikslas – suteikti daugiau finansavimo galimybių.

MEDIA Gamybos garantinis fondas⁴⁶ padeda filmų kūrėjams gauti finansavimą iš privačių šaltinių.

Komisija įvertins galimybę sukurti panašų garantijų fondą, skirtą mados sektoriaus įmonėms.

Komisija pagal INT strategiją suformuluos politinius pasiūlymus, kuriais bus siekiama gerinti ekonominį INT panaudojimą⁴⁷.

⁴¹ Politinis dialogas visų pirma turėtų būti remiamas pagal partnerystės priemonę.

⁴² Šie tikslai bus remiami pagal geografinį ir teminį bendradarbiavimą taikant vystomojo bendradarbiavimo priemonę, Europos kaimynystės priemonę, Pasirengimo narystei pagalbos priemonę ir 11-ąją Europos plėtros fondą.

⁴³ http://ec.europa.eu/education/higher-education/ka1_en.htm.

⁴⁴ <http://www.pearle.ws/en/projects/detail/16>.

⁴⁵ <http://europeanskillscouncil.t-c-l.eu/eng/>.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/funding/index_en.htm.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/intellectual-property/index_en.htm.

- Rinkos plėtra

2012 m. Komisija:

- finansuos parengiamuosius veiksmus, susijusius Europos filmų sklaida skaitmeniniame amžiuje⁴⁸;
- finansuos bandomąjį projektą, susijusį su novatorišku IRT naudojimu kultūros ir kūrybos sektoriuose⁴⁹;
- finansuos teminius tinklus, kurie dirbs naujų leidybos verslo modelių plėtotės skaitmeniniame amžiuje srityje⁵⁰;
- surengs Europos dalijimosi auditorijos formavimo patirtimi konferenciją⁵¹;
- priims rekomendaciją dėl Europos filmų skaitmeniniame amžiuje;

Iki 2012 m. pabaigos valstybių narių ekspertų grupė, suburta įgyvendinant Europos kultūros darbotvarkę, parengs ataskaitą, kurioje aptars viešųjų institucijų politiką ir gerą patirtį, susijusią su prieiga prie kultūros ir dalyvavimo joje galimybėmis.

2013 m. Komisija:

- remis galingesnių ir sąveikesnių kūrybos sektoriams skirtų priemonių kūrimą ir numatys būsimas mokslinių tyrimų ir inovacijų tendencijas per skirtingų šių pramonės sektorių segmentų vidinę ir išorinę sąveiką⁵²;
 - pradės bandomąjį projektą WORTH, kuriuo bus skatinamas į rinką orientuotas mados ar dizainu grindžiamų asmeninių prekių sektoriaus MVĮ rėmimas ir konsultavimas, kad joms bendradarbiaujant su dizaineriais būtų lengviau kurti naujus kūrybiškus produktus ir paslaugas;
- Tokios iniciatyvos kaip Europos paveldo ženklas⁵³ ir Europos kultūros sostinės⁵⁴ bus toliau naudojamos kaip auditorijos formavimo ir piliečių dalyvavimo „laboratorijos“.

- Tarptautinės sklaidos plėtra

2012–2013 m. Komisija trečiojoje šalyse surengs specialiai partnerių paieškai skirtų renginių, kuriais bus remiamas MVĮ, įskaitant KKS įmones, internacionalizavimas per būrimąsi į grupes.

Taip pat bus tęsiamas bendradarbiavimas KKS klausimais pagal ES ir Kinijos prekybos projektą – tai bandomasis sustiprinto bendradarbiavimo etapas.

Politiniuose dialoguose kultūros klausimais su naujais partneriais daugiausia dėmesio bus skiriama bendradarbiavimo aplinkai ir mainams kultūros ir kūrybos sektoriuose.

Be to, Komisija:

⁴⁸ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/digitaldistrib/prepaction/index_en.htm.

⁴⁹ http://ec.europa.eu/culture/news/12062012-pilotproject-eac10_en.htm.

⁵⁰ WP ICT PSP 2012, p. 19.

⁵¹ http://ec.europa.eu/culture/news/20120316-conference-audience_en.htm.

⁵² WP ICT PSP 2013, p. 10, 81–85.

⁵³ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/label/european-heritage-label_en.htm.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/european-capitals-of-culture_en.htm.

- išbandys MVI dabartinių eksporto kredito draudimo sistemų rizikos dalijimosi įgyvendinamumą;
- konsultuodamasi su Europos išorės veiksmų tarnyba, ieškos būdų ir priemonių išorės santykiuose stiprinti kultūros matmenį;

Valstybių narių ekspertų grupė, suburta įgyvendinant Europos kultūros darbotvarkę, 2013 m. parengs KKS internacionalizavimo rėmimo strategijų vadovą.

- Tarpsektorinės idėjų sklaidos stiprinimas

Nuo 2012 m. Komisija:

- skatina tarpsektorines sąsajas plėtodama Europos kūrybos pramonės aljanso veiklą;
- remia tris didelio masto modelius, skatinančius turizmą kultūros tikslais pagal Europos mobilumo ir judumo pramonės aljansą.

2012–2013 m. Komisija taip pat:

- sukurs Europos paslaugų inovacijų centrą, kuris konsultuos regionines organizacijas paslaugų inovacijų ir kūrybiškumo klausimais, kad būtų skatinami pramonės pokyčiai;
- paskelbs Sanglaudos politikos fondų geresnio naudojimo vadovą, kad paslaugų inovacijos (visų pirma tos, kurios aktualios KKS) teiktų naudos;
- pradės finansuoti bandomąjį projektą, pagal kurį pereinamuoju etapu remiami du tradiciniai pramonės regionai, siekiantys tapti vadinamaisiais Europos kūrybos rajonais⁵⁵;
- įvertins sunkumus ir galimybes imtis priemonių, kuriomis būtų stiprinamas ES mados ir prabangos prekių pramonės konkurencingumas, ir tinkamai atsižvelgs į atitinkamus tarnybų darbinius dokumentus;
- įvertins Europos pramoninio dizaino srities tarybos 2012 m. pateiktas rekomendacijas ir parengs veiksmų planą, pagal kurį bus paspartintas dizaino integravimas į inovacijų politiką;
- pagal Europos geros kokybės inovacijų grupių veiklos iniciatyvą parengs ir išbandys mokymo programas, pagal kurias viešinamas kūrybiškumo vaidmuo, skatinamas kūrybingumas ir kūrybos sektoriai ir keičiama tradicinė pramonės veikla;
- pradės suinteresuotųjų šalių konsultacijas dėl Europos patyrimo ekonomikos aljanso subūrimo, kad būtų skatinama tarpsektorinė KKS, laisvalaikio, sporto ir turizmo sąveika bei remiama naujų pramonės vertės grandinių plėtotė.

5. STEBĖSENOS EIGA

Visapusiškas KKS potencialo išnaudojimas gali labai prisidėti prie ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo ir paspartinti perėjimą prie žiniomis grindžiamos novatoriškos visuomenės. Kad šis potencialas būtų išlaisvintas, reikia imtis tiek nacionalinio, regioninio ar vietos lygmens, tiek ES lygmens veiksmų ir remti čia pristatytos daugiasluoksnės strategijos

⁵⁵ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5782&lang=en.

įgyvendinimą, itin daug dėmesio trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu skiriant penkioms pagrindinėms politinėms varomosioms jėgoms: gebėjimų ugdymui; galimybių gauti finansavimą didinimui; naujų verslo modelių rėmimui ir auditorijos plėtrai; sektorių ir politikos sričių sąsajų skatinimui; tarptautinės sklaidos plėtrai. Šia strategija taip pat remiamas bendradarbiavimas su ES partneriais. Tikimasi, kad strategiją parems ir kitos Europos institucijos bei suinteresuotosios šalys.

Strategijos įgyvendinimo pažangai stebėti Komisija siūlo naudotis dabartiniu bendradarbiavimo modeliu, t. y. kultūros srityje taikomu atviruoju koordinavimo metodu.